

soite

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja
terveyspalvelukuntayhtymä

**Lausunto kuntien ja kuntayhtymien eräiden
oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta annetun lain
muuttamisesta ja
eräiden kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetussa
laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun
lain muuttamisesta**

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuudistus on toteutumassa osana maakunta- ja sote-uudistusta vuoden 2020 alusta. Maakuntaudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuu on siirtymässä 18 maakunnalle ja myös palveluiden rahoitusvastuu sekä rahoituksen periaatteet ovat muuttumassa maakuntaudistukseen liittyvän rahoituslain mukaisesti. Käytännössä tulevien maakuntien tulee huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuun toteuttamisesta rahoituslain mukaisen valtion osoittaman tarveperusteisen raamibudjetin puitteissa. Asiakaslähtöisen, aitoon palvelutarpeeseen ja objektiivisesti arvioitaviin tarvetekijöihin perustuvan sekä maakunnan rahoitusraamin mukaisen maakunta- ja sote-strategian laatimiseksi ja strategiasta johdettavan palvelulupauksen antamiseksi tulevien maakuntien käsiä ei tule merkittäväällä tavalla sitoa sosiaali- ja terveydenhuollon nykyisten toimijoiden taholta.

Lausuttavana olevalla lailla eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (PARAS-puitelaki) jatkettaisiin perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoimintavelvoitteiden voimassaoloa vuoden 2019 loppuun. Maakuntaudistuksessa on tavoitteena sekä järjestämisvastuun siirtäminen nykyistä suuremmille organisaatioille eli maakunnille että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluintegraation edistäminen. PARAS-puitelain velvoitteiden voimassa oloa jatkamalla varmistettaisiin vähintään 20 000 asukkaan väestöpohjalla muodostettujen integroitujen sote-palvelutuottajien toiminta maakuntaudistukseen saakka. PARAS-puitelain mukaisten organisaatioiden toiminnan turvaaminen lain voimassa oloa jatkamalla voidaan pitää maakuntaudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisena.

Lausuttavana olevalla lailla kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta (rajoittamislaki) tiukennettaisiin nykyisin voimassa olevaan rajoittamislakiin verrattuna 3§ mukaista nykyisten sote-toimijoiden oikeutta solmia sopimuksia yksityisen palvelun tuottajan kanssa sekä oikeutta laatia rakennusten ja toimitilojen vuokra- tai muuta käyttöoikeutta koskevia sopimuksia. Samalla lain voimassa oloa jatkettaisiin vuodelle 31.12.2020 saakka. 3§ mukaista irtisanomiseston sisällyttämistä ilman irtisanomisesta syntyvää korvausvelvollisuutta sellaisiin yksityisen palvelun tuottajan kanssa tehtäviin sopimuksiin, joiden ennakoitu vuotuinen arvo ylittää kolmekymmentä prosenttia kyseisen kunnan tai kuntayhtymän järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon osalta viimeisimmän tilinpäätöksen mukaisista vuosittaisista käyttötalousmenoista ja sopimuksen voimassaolo jatkuu vuoden 2020 jälkeen voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Matalamman prosenttirajan myötä ehdotettu lakimuutos pienentäisi merkittäviin sote-palveluiden ulkoistuksiin ja muihin sopimuksiin liittyviä riskejä tulevien maakuntien näkökulmasta.

Rajoittamislain 4§ tiukentaisi nykyiseen lakiin verrattuna merkittäviin rakennusinvestointeihin STM:n myöntämien poikkeuslupien kriteereitä. Nykyisen lain mukaan poikkeuslupa voidaan myöntää, jos investointi on perusteltu palvelujen saatavuuden turvaamiseksi ja investointi on alueen palvelurakenteen kannalta tarpeellinen. Ehdotetussa uudessa laissa poikkeuslupa voitaisiin myöntää ainoastaan, jos investointi on palvelujen saatavuuden turvaamiseksi välttämätön ja kiireellinen. Lakiehdotuksen taustalla lienee ajatus, että nykyisen sote-toimijan näkökulmasta palvelurakenteen kannalta tarpeellinen investointi ei välttämättä olisi sitä maakunnan näkökulmasta. Maakunnan asukkaiden palvelutarpeeseen perustuvien sekä maakunnan rahoituslain mukaisen kantokyvyn mukaisten palvelurakenteiden varmistaminen on olennaista. Lähitulevaisuudessa merkittävien rakennusinvestointien osalta on oltava kriittinen. Ongelmallista on, että ennen maakuntalakien voimaan tuloa ja ennen maakuntavaaleja maakunnilla ei ole juridista edustajaa, jonka lausuntoa rakennusinvestointien tarpeellisuudesta voisi pyytää. Siitä huolimatta rakennusinvestointien rajaaminen vain välttämättömiin ja kiireellisiin investointeihin saattaa myös estää tai hidastaa maakunnan kannalta asian- ja tarpeenmukaisten palvelurakenteiden syntymistä. Lakiluonnokseen lisätty ehto veloitteesta tehdä hakemuksessa selkoa investointikustannuksista sekä investoinnin muista taloudellisista vaikutuksista on tarkoituksenmukainen – em. lisäksi poikkeuslupan hakija olisi veloitettu

arvioimaan investoinnin vaikutuksia ko. toimintayksikön käyttökustannuksiin. Rajoituslain 4§ 3. momenttiin tehty lisäys on tarkoituksenmukainen.

Lausuttavana olevan dokumentin sivulla 8 toisessa kappaleessa (luvussa 2; esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset) todetaan, että poikkeuslupien käsittelyyn on tarkoitus lisätä hankkeen kokonaisharkintaan liittyviä elementtejä niin, että sairaanhoitopiirien kuntayhtymien hakemukset käsiteltäisiin myös valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Lakiluonnoksen 4§:ssä ei ole kuitenkaan mitään mainintaa valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan roolista poikkeuslupien myöntämisprosessissa.

Rajoittamislain luonnoksen 3§ 1. momentin mukaan kunnan ja kuntayhtymän tulee sisällyttää tämän lain voimaantulon jälkeen tehtäviin ja vuoden 2019 jälkeen voimassa oleviin rakennusten ja toimitilojen vuokra- tai muuta käyttöoikeutta koskeviin sopimuksiin sopimusehto, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisessä järjestämisvastuussa olevalla on oikeus irtisanoa sopimus vuoden 2020 aikana päättymään kahdentoista kuukauden kuluttua irtisanomisesta ilman, että irtisanomisesta syntyy korvausvelvollisuutta. Rajoittamislainsäädännön luonnos esitetyssä muodossa ei kuitenkaan ota kantaa kuntien oikeuteen myydä omistamiaan sote-kiinteistöjä tai maapohjia (vrt. voimaantulon luonnoksen mukainen omaisuuden suppea jakautumismalli ja 3 vuoden vuokrausvelvoite).

Kokkolassa 20.11.2017

Ilkka Luoma
toimitusjohtaja
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soite